

سیاست داخلی/خارجی

گزارش کوتاه

۷دستور ویژه اژهای برای بهبود وضع زندان‌ها

رئیس دستگاه قضا از زندان رجایی شهر بازدیدید و در جریان این دیدار با زندانیان داعشی هم گفت‌وگو کرد.

به گزارش جام جم، حجت‌الاسلام محسنی اژهای در دومین بازدید از زندان‌های کشور در کمتر از یک‌ماه از انتصاب به ریاست دستگاه قضا به زندان رجایی‌شهرکرج در مرکز استان البرز رفت. رئیس دستگاه قضا در بازدید از بخش‌های مختلف زندان ازجمله بند زندانیان امنیتی و همچنین بند جرایم خشن ضمن گفت‌وگوی چهره به چهره با زندانیان، از نزدیک در جریان وضعیت، مشکلات ،کمبودها و خواسته‌های آنها قرار گرفت. یکی از حاشیه‌های این بازدید، دیدار با زندانیان داعشی بود.یک زندانی داعشی درحاشیه بازدیدرئیس قوه قضاییه‌از بخش‌های مختلف زندان ازجمله بند زندانیان امنیتی، خطاب به حجت‌الاسلام و‌المسلمین اژهای می‌گوید از حضور شما در زندان شوکه شدم، باورنکردنی است. رئیس دستگاه قضا هم در این بازدید از آنها خواست تا درخواست‌های خود را ارائه کنند.حجت‌الاسلام محسنی اژهای از ساختمان اداری زندان رجایی‌شهر نیز بازدیدکرد وبارئیس وکارکنان این مجموعه درباره وضعیت کاری آنها ، مشکلات ، نیازهایشان و همچنین امکانات بهداشتی و خدمات رفاهی و کارگاه‌های کارآفرینی و آموزشی زندان و فعالیت‌های مربوط به اصلاح و تربیت و بازاجتماعی شدن مددجویان به گفت‌وگو نشست.

حجت‌الاسلام محسنی اژهای کار زندانیانی را سخت و دشوار دانست و افزود: زندانیان‌ها با افراد مختلفی ارتباط دارند، چه آنها که مرتکب جرایم‌سنگین‌شده‌اند،چهکسانی‌که جرم‌کوچکی انجام داده‌اند و چه افرادی که مشکلات دیگری دارند.وی برهمین اساس برلزوم توجه‌به آموزش و تأمین نیازهای رفاهی کارکنان زندان تأکید کرد و گفت: باید آ آموزش و نظارت، مراقب باشیم زندانیان‌ها دچار لغزش ، مشکلات و گرفتاری نشوند. رئیس دستگاه قضا به مسؤولیت سنگین سازمان زندان‌ها در مراقبت، تأمین نیازهای بهداشتی و رفاهی زندانیان و بازاجتماعی کردن آنها تأکید کرد. رئیس قوه قضاییه در ادامه سخنانش به بیان توصیه‌هایی برای کاهش جمعیت کیفری و بهبود وضعیت ندامتگاه‌ها پرداخت و از همه‌از مسؤولان دادسرا‌ها وقضات خواست در اجرای دستورالعمل‌های صادره تا جای ممکن از صدور قرار بازداشت موقت پرهیز کنند. استفاده از مجازات‌های جایگزین حبس، دومین توصیه رئیس دستگاه قضا بود که تصریح کرد: هر قدر امکانات زندان‌ها افزایش یابد، باز هم پاسخگوی افزایش جمعیت کیفری نخواهد بود و برای کاهش جمعیت کیفری باید تا جایی ممکن مجازات حبس ندیم. رئیس قوه قضاییه به صدور رأی خلاف شرع و قانون هم اشاره کرد و گفت: اگر بر اساس ماده ۴۷۷ به حکمی برخوردیم که خلاف تین شرع و قانون بود، باید ضمن بررسی علت این‌که چرا بازپرس وقاضی چنین رأیی داده‌اند، به‌صورت‌ریشه‌ای از صدور رأی خلاف شرع و قانون جلوگیری کنیم. حجت‌الاسلام و‌المسلمین محسنی اژهای بر جداسازی محل نگهداری افراد بازداشت موقت از زندانیان نیز تأکید کرد و گفت: در برخی زندان‌ها افرادی که برایشان قرار بازداشت موقت صادر می‌شود، از زندانیان جدا نگهداری می‌شوند اما این رویه باید در همه زندان‌ها اجرا شود. رئیس دستگاه قضا با اشاره به تنوع زندانیان بر اساس نوع جرم و روحیاتی که دارند، تفکیک زندانیان را مورد تأکید قرار داد و تصریح کرد: باید زندانیان دسته‌بندی و تفکیک‌شده نگهداری شوند تا در ایام حبس نه امکان آموزش خلاف به همدیگر را داشته باشند و نه آن‌که برخی از آنها به‌صورت‌باندی به دیگران ظلم کنند. حجت‌الاسلام محسنی اژهای بر حل مشکل کمبودقاضی ناظر در زندان‌ها نیز پیشنهاد کرد برای بررسی مسائل زندان از ظرفیت حقوق‌دانان و دانشجویان رشته حقوق و قضا استفاده شود و برای نمونه، چهار حقوقدان همراه یک قاضی بر یک زندان نظارت کنند. رئیس قوه قضاییه به مشمولان قصاص در ندامتگاه‌های استان تهران هم اشاره کرد و از مسؤولان سازمان زندان‌ها خواست با کمک دادستانی تیمی را برای جلب رضایت اولیای دم تعیین کنند و تأکید کرد هر چند نفر از منتظران قصاص مشمول عفو و بخشودگی قرار گیرند، ارزشمند خواهد بود. اژهای ضمن تشکر از محمد مهدی حاج‌محمدی، رئیس جدید سازمان زندان‌ها از او خواست برای بهبود وضع زندان‌ها و حل مشکلاتی که در این مراکز وجود دارد، وضع زندان‌ها را به‌طور مرتب گزارش کند و به گزارش‌های فصلی و موردی اکتفا نکند.

باسنجش شباهت‌ها و تفاوت‌های تحریمی دوران اوباما و ترامپ رویکردهای احتمالی آمریکا در دولت بایدن به‌دست می‌آید

دیدار فرمانده نیروی قدس سپاه با مراجع عظام تقلید

سردار اسماعیل قاثی فرمانده نیروی قدس سپاه، شامگاه پنجشنبه در سفری از پیش اعلام نشده و یک‌روزه به قم با مراجع عظام تقلید، مدیر حوزه‌های علمیه، اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و تولیت آستان مقدس کریمه اهل بیت دیدار و گفت‌وگو کرد.

بایدن چگونه وارث سیاست‌های تحریمی اوباما و ترامپ خواهد بود؟

فن بدل به نقشه تحریمی بایدن

🔗 **تحریم اقتصادی** به تدابیر قهرآمیز اقتصادی گفته می‌شود که برای ایجاد تغییر در سیاست‌های کشور هدف یا حداقل واکنش درباره سیاست‌های آن کشور از جانب کشور تحریم‌کننده اعمال می‌شود. تحریم‌های آمریکا همواره به عنوان ابزار اصلی ایالات متحده – مخصوصاً در دهه اخیر – علیه جمهوری اسلامی ایران به کار گرفته شده است. طی ۱۲ سال گذشته و با روی کار آمدن دولت اوباما سیاست‌های جدیدی در اعمال تحریم علیه جمهوری اسلامی به کار گرفته شده که مسیر جدیدی را در تقابل جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا ایجاد کرده و آینده این مسیر در گرو شناخت دقیق گذشته آن است.

این نوشتار در پی بررسی تاریخی تحریم‌ها نیست، بلکه به دنبال آن است تا با بررسی تحریم‌های دوران اوباما و ترامپ، راهبردهای احتمالی آمریکا را در دولت جو بایدن بیان کند. در این نوشتار سعی می‌شود با سنجش شباهت‌ها و تفاوت‌های تحریم‌های دوران اوباما و ترامپ نکات مهمی پیرامون رویکردهای احتمالی آمریکا به دست آید.

علیرضا قاسمی

پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق(ع)

تمرکز بر اشخاص یا ساز و کارها

تحریم‌ها گاهی اوقات بر اشخاص تمرکز دارند، یعنی افراد برجسته یا سران کشور هدف یا افراد مشخصی را مورد اصابت قرار می‌دهد اما از طرفی دیگر تحریم ممکن است که ساز و کارمحور باشد یا نهاد‌های اصلی را مورد هدف قرار بدهد.

طبیعتاً شدت اثر و میزان موفقیت تحریم‌هایی که بر ساز و کارها تمرکز دارند بیشتر از تحریم‌های اعمال شده بر اشخاص است. چنین امری نیز در دوران اوباما و ترامپ اتفاق افتاد. نوع تحریم‌های دوران اوباما، تحریم‌هایی بود که بیشتر بر ساز و کارها و فرآیندهای مهم و حیاتی تمرکز داشت. در حالی که تحریم‌های ترامپ بیشتر متمرکز بر اشخاص و نهاد‌های فرعی بود. برای مثال در دوران اوباما، کنگره آمریکا با وضع قانون تحریمی NDAA مقرر کرد که هر بانک خارجی که با بانک مرکزی ایران و ۲۶ بانک ایرانی مرتبط باشد، بانک مرکزی آن کشور از دسترسی به دلار محروم شده مگر این‌که هر شش ماه یکبار میزان خرید نفت خود را از ایران کاهش بدهد. در واقع به نوعی ایران را از یکی از سازوکارهای مهم دسترسی به بانک‌های جهانی محروم و از طرفی دیگر برای ساز و کار فروش نفت ایران اختلال ایجاد کرد. در حالی که در دوران ترامپ بیشتر تحریم‌ها بر اشخاص و مسؤولان ایرانی و نهاد‌های فرعی اعمال شد. به عنوان مثال شخصیت‌های مختلفی

سردار قاثی در دیدار با حضرات آیات نوری همدانی، سبحانی، مکارم شیرازی، علوی گرگانی و دیگر مراجع عظام تقلید و همچنین آیت... سعیدی تولیت آستان مقدس حضرت معصومه سلام... علیها و آیت‌ا... اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه و نیز اعضای جامعه مدرسین، گزارشی از آخرین تحولات منطقه و وضعیت محور مقاومت ارائه

بایدن، تکمیل‌کننده پازل ترامپ

برخلاف تصور رایج در کشور ما سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران در دوره بایدن، به نوعی اصلاح‌کننده و تکمیل‌کننده دوران ترامپ است. برای نمونه در مذاکرات جاری وین، آمریکا تحریم‌های اعمال شده علیه ایران را به سه دسته سبز، قرمز و زرد تقسیم‌بندی کرده و حتی حاضر نیست که برخی تحریم‌های اعمال شده در دوران ترامپ را لغو کند. به عبارت دیگر ترامپ مسیری را در اعمال تحریم‌ها علیه ایران دنبال کرده که به نظر می‌رسد دولت جدید آمریکا نیز دنباله‌رو همین مسیر خواهد بود. بنابر این تصور این امر از سوی مسؤولان که رویه دولت ترامپ با دولت بایدن در سیاست خارجی تفاوت قابل توجهی دارد امری نادرست است که نباید در سیاستگذاری‌ها و تصمیمات دخیل باشد.

ذکر این نکته نیز ضروری است که مساله اصلی تقابل ایران و آمریکا مانند دهه گذشته متمرکز بر پرونده هسته‌ای ایران نخواهد بود. آمریکایی‌ها معتقدند که شرایط سال ۲۰۱۵ با سال ۲۰۲۱ متفاوت است. به همین دلیل به دنبال توافقی هستند که زمینه دسترسی به سایر توافقات را تسهیل کند. از طرفی دیگر به نظر می‌رسد که در مذاکرات پیش رو، مسائل غرب آسیا نیز مطرح شد. بنابراین مسؤولان جمهوری اسلامی باید این نکته را در نظر بگیرند.

بهبان‌های محکم‌تر و متقن تری (البته از دید خودشان) برای اعمال تحریم علیه ایران به کار

تحریم‌های اروپایی نبودند) همراهی کمتری با او در تحریم‌های ایران داشتند. به عنوان مثال با اجماع جهانی ایجاد شده توسط دولت اوباما قطعنامه ۱۹۲۹ علیه ایران در شورای امنیت سازمان ملل شد. اما در دوران ترامپ با خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های بیشتر افکار عمومی در سطح جهان (که لزوماً کشورهای اروپایی نبودند) همراهی کمتری با او در تحریم‌های ایران داشتند. به عنوان مثال با اجماع جهانی ایجاد شده توسط دولت اوباما قطعنامه ۱۹۲۹ علیه ایران در شورای امنیت سازمان ملل تصویب می‌شود. بلافاصله پس از این قطعنامه تحریم‌های سبسادا توسط آمریکا علیه ایران اعمال می‌شود، در حالی که دولت ترامپ در ایجاد اجماع جهانی کشورها

علیه ایران ناکام بود.
بهبان‌های محکم‌تر و متقن تری (البته از دید خودشان) برای اعمال تحریم علیه ایران به کار گرفت و دیپلماسی فعالانه‌ای را برای همسویی سایر کشورها با خود دنبال کرد که منجر به تصویب قطعنامه‌های مختلفی در شورای امنیت سازمان ملل شد. اما در دوران ترامپ با خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های بیشتر افکار عمومی در سطح جهان (که لزوماً کشورهای اروپایی نبودند) همراهی کمتری با او در تحریم‌های ایران داشتند. به عنوان مثال با اجماع جهانی ایجاد شده توسط دولت اوباما قطعنامه ۱۹۲۹ علیه ایران در شورای امنیت سازمان ملل تصویب می‌شود. بلافاصله پس از این قطعنامه تحریم‌های سبسادا توسط آمریکا علیه ایران اعمال می‌شود، در حالی که دولت ترامپ در ایجاد اجماع جهانی کشورها

ایجاد نوع جدیدی از تحریم‌ها

در دوران ترامپ شاهد ایجاد مسیر جدیدی برای اعمال تحریم‌ها بودیم. تا قبل از دوران ترامپ تحریم‌های اعمال شده علیه جمهوری اسلامی ایران ذیل سه بخش کلی هسته‌ای، تروریسم و حقوق بشر قرار داشت. اما در دوران ترامپ دو برجسب تحریمی جدید با عنوان IFSR (مقررات تحریم مبادلات مالی) و NPWMD (مقررات تحریم اشاعه‌دهندگان سلاح‌های کشتار جمعی) بودیم. نوع جدیدی از تحریم‌ها که به نظر می‌رسد دولت بایدن نیز در به‌کارگیری آنها تمایل دارد و این نوع جدید از تحریم‌ها می‌تواند مسیر تازه‌ای را در تقابل جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده ایجاد کند.

تمرکز بر دولت یا تمرکز بر پارلمان

اعمال تحریم‌ها از جانب آمریکا را می‌توان در دو قالب کلی تقسیم‌بندی کرد. گاهی تحریم‌ها از سوی دولت و به موجب فرمان‌های اجرایی اعمال می‌شوند و گاهی ساختار مقننه آمریکا یعنی کنگره و سنا در ایجاد و ابداع آن نقش دارند. هنگامی که تحریم‌ها از رهگذر قوه مقننه آمریکا عبور می‌کند می‌توان ادعا کرد که این نوع تحریم در ساختار سیاسی آمریکا قرار گرفته و زوال یا تغییر آن در اختیار دولت‌ها نیست و از طرفی دیگر ماندگاری

اجماع جهانی

کشور تحریم‌کننده برای اعمال تحریم نیازمند طرح استدلال و بیان شواهد است تا افکار عمومی و سایر کشورها را با خود همراه کند. به هر میزان که استدلال مطرح شده از قوت بیشتری برخوردار باشد همراهی سایر کشورها نیز به تبع آن بیشتر خواهد بود. بررسی دوران اوباما و ترامپ از منظر اجماع جهانی دو نتیجه متفاوت دارد. در دوران هشت ساله اوباما، شاهد اجماع جهانی در اعمال تحریم علیه ایران بودیم. به عبارت دیگر دولت اوباما

امیرعلی ابوالفتح، کارشناس ارشد مسائل آمریکا در گفت‌وگو با جام جم:

بنای تحریمی آمریکا علیه کشورمان توسط بایدن حفظ و حراست شده است

مشمول تحریم شد و بایدن نیز هیچ تغییری در این تحریم‌ها ایجاد نکرده است.

این تحلیلگر ارشد مسائل آمریکا با بیان این که بنایی که توسط ترامپ علیه کشورمان ساخته شد توسط بایدن حفظ و حراست شد، افزود: البته یکسری تغییرات بسیار اندک و جزئی که نمی‌توان آن را تغییر معنادر دانست، در دوره بایدن در قبال ایران صورت گرفت که می‌توان به اجازه دسترسی ایران به منابع مالی در عراق یا کره جنوبی که بلوکه شده بود، اشاره کرد اما در مجموع دولت بایدن کاملاً با دوره ترامپ دارای شباهت است و همان مسیر تحریمی را دنبال می‌کند. وی در عین حال با یادآوری این نکته که دولت بایدن وعده داده که در صورت به نتیجه رسیدن مذاکرات این تحریم‌ها برداشته خواهد شد، گفت: در حال حاضر نه مذاکرات به نتیجه رسیده و نه تحریم‌ها از لحاظ کمی و کیفی تغییر کرده است. ابوالفتح درباره تکرار و استمرار تحریم‌های کارآمد و موثرتر دوره اوباما در دوره بایدن هم گفت: سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که چرا تحریم‌های زمان اوباما موثرتر بود یا حداقل تصور این گونه بود که از تحریم‌های دونالد ترامپ موثرتر است. این موضوع دو علت مهم داشت: یکی اقتصاد ایران که نسبت به تحریم گذشته آسیب‌ناپذیرتر شد و نکته دیگر افزایش توان ملی بود. این

داد. علمای برجسته و اعضای جامعه مدرسین و مراجع عظام تقلید نیز در این دیدارها ضمن یاد و خاطره سیدالشهدای جبهه مقاومت سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، از تلاش‌های رزمندگان بدون مرز در منطقه و محور مقاومت تقدیر و در سخنانی بر اقتدار جمهوری اسلامی ایران در منطقه و عرصه بین‌الملل تأکید کردند.

خروج از راهبرد مذاکره برای مذاکره

متأسفانه در هشت سال گذشته شاهد به هم خوردن موازنه قدرت در مساله و سنای آمریکا تصویب شدند اما در دوران ترامپ بیشتر شاهد صدور دستورهای اجرایی برای اعمال تحریم‌ها بودیم.

🔗 **خروج از راهبرد مذاکره برای مذاکره**
متأسفانه در هشت سال گذشته شاهد به هم خوردن موازنه قدرت در مساله دیپلماسی هسته‌ای بودیم. به این معنا که با عقب نشینی‌های مکرر، شاهد زیاده‌خواهی‌های ایالات متحده و اتحادیه اروپا بودیم. به نظر می‌رسد که یکی از مهم‌ترین امین موازنه به حالت صحیح باشد. برای این منظور، با این‌که برجام دستاورد تقریباً هیچ برای مان داشت ولی از حیث تصویر جهانی کشورمان، صیانت از یک تعهد بین‌المللی برپایان ارزشمند است. لذا با حفظ برجام، بایستی پیچ مذاکرات مدیریت و تنظیم شود و با تدابیری از راهبرد مذاکره برای مذاکره خارج و اطراف اروپایی برجام را در مواجهه با تصمیمات ناگزیر قرار دهیم، سیاست کلی نظام در طول چند ماه گذشته برای این منظور ظرفیت‌سازی دیپلماتیک خوبی کرده و با روی کار آمدن دولت بعدی، این ظرفیت بیشتر هم خواهد شد. این امر می‌تواند از طریق قطع مذاکره برای مدتی یا انجام اقدامات برگشت ناپذیر در حوزه کاهش تعهدات مرتبط با برجام و یا ارتقاء سطح آمادگی دفاعی باشد و البته به جای راهبرد عکس‌عملی و تدافعی بایست راهبردهای پیش‌دستانه فوق‌فعال را در دستور کار قرار داد.

راهبرد مهم سیاست خارجی

آنچه پس از استقرار دولت منتخب ضروری به نظر می‌رسد، داشتن برنامه‌ای جامع در حوزه سیاست خارجی است. در این برنامه جامع، خنثی‌سازی تحریم‌ها به همراه تلاش برای رفع تحریم‌ها دو اولویت اساسی است که به نظر می‌رسد خنثی‌سازی تحریم‌ها بهای بیشتری دارد. در این برنامه سیاست خارجی معطوف به چند کشور نبوده و اولویت تعامل با کشورهای همسایه است. 🔗

تحلیلگر ارشد مسائل آمریکا با بیان این‌که ایران پیش از برجام وابستگی بیشتری به صادرات نفت و واردات بنزین داشت و این موضوع آسیب‌پذیری را تقویت می‌کرد، تأکید کرد: بنابراین امروز وابستگی اقتصاد ایران به نفت کاهش پیدا کرده و نوعی اقتصاد خودبیسنده را دنبال می‌کند؛ البته مشکلات و فشارهای خاص خود را هم دارد.

مهم‌ترین راهبرد سیاست خارجی دولت جدید

وی در خصوص مهم‌ترین راهبرد سیاست خارجی دولت جدید کشورمان نسبت به راهبردهای تحریمی بایدن اظهار کرد: دو کار موازی باید صورت گیرد؛ اولاً ما امیدوار هستیم که مذاکرات با هدف رسیدن به توافقی که مصالح ملی کشور رعایت شود ادامه دار باشد و دوماً امکان رفع تحریم‌ها فراهم شود. ابوالفتح در عین حال با تأکید بر این‌که که طرح توافقی با دولت بایدن موقت خواهد بود، تصریح کرد: این توافق، هم می‌تواند در دوره خود او نقض شود و هم در دولت جمهوریخواه بعدی. از این رو هر توافق با آمریکایی‌ها برای گشایش در حوزه هسته‌ای به دلیل اعتراضات متحدان آنها با فشارهای ویژه در حوزه‌های غیرهسته‌ای دنبال خواهد شد و راه‌حل مقابله با این شرایط نیز این است که مقاومت کشور در برابر تحریم‌ها بالا برود که بخشی از آن ناظر به برنامه‌های اقتصادی دولت‌هاست.

